

Za osiromašeno zdravstvo sistemske spremembe

Delavci v Univerzitetnem kliničnem centru se zavedajo svojega poslanstva, obveznosti in dolžnosti do svojih bolnikov in družbe. Toda tudi družba jim je dolžna zagotoviti minimalne pogoje za tako odgovorno delo. Zato so prepričani, da bo poziv republiškega odbora sindikata za zdravstvo in socialno varstvo, slovenski javnosti, padel na rodovitna tla. Kljub vsem težavam pa opravlja UKC svojo osnovno dejavnost odgovorno in v skladu z dogovorjeno zdravstveno politiko.

Ker je UKC naša največja in najpomembnejša organizacija v občini smo zaposlili svetnika predsednika PO za finančne in ekonomske zadeve Angelo Zalar dipl. oec., da za naše bralce pove kaj več o stanju in bodočih ukrepih UKC.

Že nekaj let posluje UKC ob stalnem pomanjkanju likvidnostnih sredstev. V lanskem letu pa so se ržamere še zaostriale. Neplačane obveznosti so v tem letu že kritično ogrozile izvajanje zdravstvenega varstva v UKC, ki ga je reševal z najemanjem dragih kratkoročnih kreditov, za katere je moral samo v letu 1988 poravnati 17,8 milijard din obveznosti. V letu 1988 je UKC zaključil z izgubo 32.578 mio din, kar je 93,6% celotne izgube izvajalskih organizacij v Sloveniji oziroma 12% realizirane dohodka UKC v tem letu.

Delež sredstev za zadovoljevanje potreb na področju zdravstvenega varstva v družbenem proizvodstvu se je v preteklih letih stalno zniževal (od 7,76% v letu 1975 na 3,92% v letu 1988), pravice uporabnikov pa so v tem obdobju ostale nespremenjene, medtem ko so se izdatki za nekatere druge oblike zdravstvenega varstva (povečana odsotnost z dela zaradi podaljšane porodniške odsotnosti ter višja nadomestila osebnih dohodkov) celo povečali.

Stroški hitro naraščajo

Glede na realno zmanjšani obseg sredstev je UKC izvajal celo vrsto internih ukrepov, da bi zmanjšal stroške poslovanja, vendar je bil razkorak med razpoložljivimi sredstvi in dejanskimi stroški prevelik, da bi ta prihranek zagotovil normalno poslovanje. Zavedati se moramo, da je UKC vrhunska slovenska izvajalska organizacija, zaradi česar potrebuje celo vrsto zdravil in sanitetnega materiala iz uvoza ter dragih aparatov, zaradi česar stroški v UKC hitreje naraščajo kot v drugih izvajalskih organizacijah. Nerealno vrednotenje zdravstvenih storitev na podlagi razpoložljivih sredstev ne glede na strukturo stroškov in njihov dejanski porast, sta zato povzročila dejanski porast, sta zato povzročila največje motnje v poslovanju prav v UKC. Drugi najpomembnejši razlog večjih motenj v poslovanju UKC v primerjavi z drugimi zdravstvenimi organizacijami pa je dinamika plačevanja storitev s strani občinskih zdravstvenih skupnosti. Te so glede na premajhna sredstva prvenstveno poravnale obveznosti svojim regionalnim zdravstvenim organizacijam, medtem ko so UKC poravnali račune z nekajmesečno zamudo. Zaradi izjemno slabe finančne situacije v petih ljubljanskih zdravstvenih skupnostih, iz katerih prihaja na hospitalno zdravljenje 50% vseh bolnikov pa te »ugodnosti« v svoji regiji UKC žal ni bil deležen. Prav te skupnosti so v preteklem letu poravnale svoje obveznosti z največjim zaostankom.

Težavna pot do sanacije

In kako je v letošnjem letu oziroma kako boste sanirali ta kritičen položaj?

V letošnjem letu se problemi v poslovanju UKC še poglobljajo. Dejanski stroški poslovanja so vsaj za 10-15% višji od stroškov, ki so vkalkulirani v ceno zdravstvenih storitev, tekoči preliv sredstev iz zdravstvenih skupnosti pa ne pokriva niti dve tretjini stroškov poslovanja.

Za saniranje poslovanja zahteva UKC od odgovornih samoupravnih in družbenopolitičnih skupnosti, da zagotovijo realne materialne pogoje poslovanja, ki morajo biti usklajeni z obsegom

Dipl. oec. Angela Zalar

in kvaliteto programa. Zagotoviti morajo pokrivanje tekočih stroškov z obnavljanjem iztrošene opreme. Osnovna dejavnost delavcev UKC je organiziranje in izvajanje zdravstvenega varstva v okviru z zakonom določenih pravic uporabnikov, prilaganje teh pravic materialnim možnostim pa je stvar širše družbe in ne posamezne izvajalske delovne organizacije.

Restrikcije

V svojem programu za saniranje pripravljata UKC še restriktivne ukrepe kot v preteklem letu in sicer predvsem na področju posteljnega fonda, zaposlovanje ter tekočih nabav. Glede na zasedenost postelj v preteklih letih bodo tozdi UKC zmanjšali število bolniških postelj. Po zamrznitvi zaposlovanja v letu 1988 naj bi se število zaposlenih in ur v letošnjem letu zmanjšalo v vseh tozidih. Poslovodni odbor UKC je bil tudi prisiljen sprejeti nujne kratkoročne ukrepe na področju tekočih nabav, ki so limitirane glede na priliv sredstev z vsemi možnimi posledicami. Ob tem je v celoti zaustavljeno obnavljanje iztrošene opreme ter investicijsko vzdrževanje razen izjem, če to ogroža življenje ali povzroča nesorazmerno veliko škodo.

Zaradi prevelikega izpada dohodka v preteklem kot tudi v letošnjem letu predlagani ukrepi UKC ne morejo sanirati stanja temveč ga lahko samo omilijo in še to le začasno, saj bo potrebno iztrošeno opremo slej ko prej nadomestiti. Za osiromašeno zdravstvo so potrebne obsežne sistemske spremembe, na te pa kljub večletnim pozivom čakamo žal že predolgo. Te misli je podprla tudi sekretarka republiškega odbora sindikata zdravstvenih delavcev Slovenije Nevenka Lekše, ki je med drugim še dodala, da sindikati zahtevajo, da mora biti ekonomski položaj delavcev v zdravstvu enak delavcem v gospodarstvu.

LOJZE CEPUS

KS Tabor

V ZK se pripravljajo na programsko volilno konferenco - Na zadnji seji sekretariata obeh OO ZK na Taboru so se dogovorili, da s programsko volilno konferenco ne bodo odlašali. Vzrok takšni odločitvi je tudi v dejstvu, da bodo obe organizaciji združili in bo od konference dalje delovala le ena. Sklepalci so tudi že o dprelogu novega vodstva, ki ga bodo predložili članstvu na sestanku v maju. Dogovorili so se tudi o tem, kaj vse naj zajame poročilo o delu sekretariata in sekretarjev, prav tako pa tudi o osnovah za bodoči program dela.

***

Ne samo v aprilu, ampak vse do jeseni - V okviru ljubljanske akcije za ČISTO OKOLJE so v KS Tabor svoje okolje očistili do 22. aprila, ko so odpeljali tudi vse odpadke. Hišni sveti in stanovalci so se sami odločali, kateri dan do 22. aprila so počistili svoje okolje.

Odbor za čisto in urejeno okolje, ki deluje v KS, pa je šel še dalje. Ne samo v aprilu - čistilna akcija na Taboru bo trajala vse do jeseni. Urejenost okolja pa bodo tudi ocenjevali; spomladansko urejenost v maju za nagrado »majskih srečanj«, nato pa vsak mesec posebej vse do jeseni, ko bodo najlepše urejeno okolje predlagali za nagrado Turističnega društva Ljubljana. Rezultate mesečnih ocenjenj bo odbor objavil v Dogovorih, prav tako pa tudi »packo« meseca, ki si jo bodo prislužili najbolj urejeni vrtni, parki in ulice.

TATJANA PUST

Vodmatski dnevi - piknik v kasarni

Vsakoletne prireditve na Starem Vodmatu »Vodmatski dnevi« so postale že tradicija. Letošnja srečanja so namenjena športu, kulturi in mladini. Na posamezne prireditve vabimo staro in mlado. Še posebej opozarjamo na kulturno zabavno večer, ki bo v sredo, 24. maja 1989 v telovadnici šole dr. Jožeta Potrča.

Program Vodmatskih dni bo naslednji:

- V ponedeljek, 22. maja bodo v športnih objektih in prostorih doma Rada Pehačka športna srečanja upokojencev Starega Vodmata, Gradisa, Društva upokojencev Ljubljana ter tekmovalcev iz UKC, JLA iz kasarne Voljča Ignaca-Frica iz Vrhnike, Doma JLA in Ljubljane ter delavcev doma Rada Pehačka. Tekmovali bodo v kegljanju, balinanju, streljanju in šahu.

- Torek je namenjen učencem osnovne šole Dr. Potrča in VVZ Starega Vodmata. Popoldan bodo v avli šole odprli razstavo starih predmetov, ki so jih zbrali učenci sami. Popoldan ob 16. uri bo v prostorih krajevne skupnosti predstavitev risb in izdelkov naših najmlajših, povezanih s kulturnim programom in rajanjem otrok na ploščadi Grablovičeve.

- Sreda je namenjena kulturi. Ob 18. uri bodo v telovadnici šole nastopili pevski zbor UKC, folklorna skupina UKC ter učenci osnovne šole Dr. Potrča.

- V četrtek se bodo mladi iz Vodmata srečali z vojniki v kasarni Voljča Ignaca. Srečanje bo potekalo pod geslom »Piknik v kasarni«.

- V petek se bodo pomerili mladinci športniki in Vodmata z vojniki iz Vrhnike, vojne bolnice in doma JLA Ljubljana, ter ekipo Gradisa.

Tekmovali bodo v odbojki in košarki. Od 17. ure dalje bo v prostorih doma Rada Pehačka srečanje krajanov in drugih gostov. Srečanje bosta popestrila srečolov in godba, seveda pa ne bo manjkalo jedi na žaru in dobre kapljice.

Iz delovnih kolektivov naše občine

Elektrogospodarstvo, Ljubljana

Kljub dobremu delu borba za preživetje. Toplarna Ljubljana je lansko poslovno leto končala s 15,5 milijarde dinarjev izgube, kar je največja izguba med vsemi elektrogospodarskimi delovnimi organizacijami. Medtem ko je TOL leto 1987 končala brez izgube, je lani zabredla v strahovito izgubo in to predvsem zaradi prenizkega prihodka, ki ni zadoščal za pokrivanje vseh stroškov in zaradi bremena kratkoročnih kreditov. Izgubo so sicer formalno knjigovodsko pokrili s 7,2 milijarde dinarjev iz sredstev rezervnega sklada in z 8,3 milijarde dinarjev v breme revalorizacijskih odhodkov.

Kljub preseganju načrtovane proizvodnje v letošnjem letu je bila elektrarna v marcu zadolžena že za 24 milijard dinarjev.

V najmanjše kredita pa so prisiljeni, ker tekoči prihodek ne zadošča za pokrivanje vseh stroškov in ker dinamika prihodkov ni usklajena z dinamiko stroškov. Predvsem pri premožu ali natančneje pri prevozu premoga in pepela stroški najbolj strmo rastejo. Ogrorni krediti pri visokih obrestnih merah onemogočajo kakršnekoli ekonomske rešitve.

Sindikati v sozdu postaja neučinkovit. Predsednik konference sindikata sozda elektrogospodarstva Ratibor Radenkovič meni, da mora sindikat postati bolj operativen, predvsem pa hitrejši pri delu. Sedanja oblika delovanja na nivoju sozda je preživela. Konferenca sindikata je namreč slaba organizacijska oblika, manifestativna, neučinkovita in toga. Glede stavekove pravic pa meni, da sindikat ne sme biti proti štrajku. Štrajk pa pride v poštev šele takrat, ko se po drugih poteh ne da več razrešiti problemov.

Še tako mala pomoč je dobrodošla. Delavci DO Elektro Ljubljana toz Elektroservisi so letošnjemu mednarodnemu dnevu žena na pobudo nekaterih delavk v tozdu sklenile prispevati finančna sredstva za nakup inkubatorjev v ljubljanski porodnišnici. Moški člani kolektiva seveda niso hoteli zaostajati. Tako se je za ta human namen odrekla delčku svojega osebnega dohodka v marcu večina članov kolektiva. Tako je 140-članski kolektiv zbral 1.800.000 dinarjev. V tozdu Elektro pa so izvedli zbiralno akcijo »zbiranja starega papirja«. Delavci so prinašali zavoje starega časopisnega papirja od doma. Tudi po pisarnah in skladišču so počistili. Tako so zbrali 1500 kg papirja in iztržili 284.000 din. K temu znesku je sindikalni odbor še dodal 100.000 din ter ta skupni znesek nakazal na UKC.

RTV Ljubljana

Mobilna satelitska postaja bo v Ljubljani. Tako kot mnogi drugi

centri v svetu si tudi Jugoslovanska radiotelevizija prizadeva, da bi postopoma prešla k satelitskemu komuniciranju. Clance JRT so se dogovorile, da bo zemeljska satelitska postaja za vključevanje v evrovizijsko izmenjavo novic in drugih programov v Zagrebu (ta je tudi sicer naš evrovizijski center), zemeljska postaja za izmenjavo novic znotraj intervizije pa v Beogradu. Obe postaji naj bi postavili že v prvi polovici tega leta.

V delitvi znotraj JRT se Ljubljani obeta mobilna satelitska postaja. Ta bo med drugim omogočila, da se bodo v specializiran informativni program CNN (izvršni producent oziroma koordinator za JRT je prav Ljubljana) lahko vključevali neposredno. Mobilno postajo za spremljanje in oddajanje prispevkov in oddaj bodo uporabljali ne le za potrebe TV Ljubljana in TV Koper kot sestavnega dela slovenske televizije, temveč tudi za potrebe vseh drugih jugoslovanskih studiov.

TV Ljubljana sodeluje z več kot 40 televizijskimi. Vključena je v vrsto mednarodnih organizacij oziroma televizijskih združenj, načrtuje pa tudi razširitev sodelovanja s televizijskimi neuvrščenih držav in držav v razvoju.

Tako kot doslej si bo slovenska televizija tudi v prihodnje prizadevala sodelovati v vrsti mednarodnih kooperacij. Trudila se bo navezati stike tudi z nekaterimi izmed tistih televizij, s katerimi doslej še ni imela tesnejših stikov. Trenutno poteka vrsta dvostranskih medredakcijskih dogovorov s sečuansko (Kitajska), katoviško (Poljska), čehoslovaško in ciprsko televizijo. TV Ljubljana najtesneje sodeluje z našimi sosedi Mažžari, Avstriji in Italijani.

Skrb za upokojence. Upokojenci RTV Ljubljana se redno srečujejo. Na zadnjem občnem zboru so pripravili pregled dela. Zaradi vse bolj plitvih žepov, so organizirali manj izletov, vendar so bili na Katarini, s Planinskim društvom RTV na Polhograjski gori ter na srečanju klubov in aktivov upokojencev na Rašici pri Velikih Laščah. Tam so si ogledali domačijo Primoža Trubarja. Bili so v Mostecu in na Gorenjskem, na Bledu, Pokljuki, onstran meje in v počitniškem domu v Planici. Jeseni pa so si ogledali oddajnik na Pohorju. Ob koncu leta pa jih RTV povabi na novoletno srečanje. Vsako prvo sredo v mesecu organizirajo predavanja in tovariška srečanja.

PTT Ljubljana

Poslovno leto so dokaj uspešno prebrodili. Kljub velikim težavam so v PTT podjetju v lanskem letu ustvarili za 124,5 milijarde din celotnega prihodka, kar je za 196 odstotkov več kot

leto prej in za 33 odstotkov nad načrtom. Največji delež (70-odstoten) celotnega prihodka tvorijo prihodki od opravljenih ptt storitev. Ob tolikem celotnem prihodu so stroški poslovanja znašali 51,7 milijarde dinarjev in so se povečali za 170 odstotkov. Amortizacija je skupaj z revalorizacijo znašala 13,3 milijarde dinarjev, od tega samo revalorizacija 4,9 milijarde dinarjev.

Ker so stroški naraščali počasneje kot celotni prihodek, izkazuje dohodek 219 odstotno rast. Znašal je 72,8 milijarde dinarjev. Za obveznosti iz dohodka so morali odrinuti nekaj čez 20 milijard dinarjev, tako da je znašal čisti dohodek 51,9 milijarde dinarjev. To je za 242 odstotkov več kot leto prej in za 42, odstotkov več, kot so načrtovali na začetku leta. Za bruto osebne dohodke in neposredno skupno porabo so namenili 85,7 odstotka čistega dohodka ali pol odstotka več kot leta 1987. Povprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca je bil lani 799.214 dinarjev ali za 186 odstotkov večji kot leto prej.

Forumskemu delu je dokončno odklenkalo. Splošna ugotovitev z letnega sestanka konference osnovnih organizacij zveze komunistov na ravni delovne organizacije je, da je forumskemu delu dokončno odklenkalo. Komunisti morajo z argumenti delovati med ljudmi, ne pa na neplodnih sestankih. Vprašanje je le, kako to zahtevno izpolniti, saj v vseh osnovnih organizacijah ugotavljajo, da postaja članstvo zaradi sedanjih zaostrenih družbenoekonomskih in političnih razmer pasivno in malodušno. Sklenili so, da bodo sestanki cele osnovne organizacije le izjemoma. Težišče dela bo v delovnem okolju, med sodelavce, v organizaciji upravljanja in drugih družbenopolitičnih organizacijah, kjer naj komunisti z argumenti uveljavljajo svoje mnenje in prepričanje. Velik poudarek dajejo osebnemu izgledu in liku komunistu, kar je še zlasti pomembno v času, ko zveza komunistov zgublja težko priborjeni ugled.

Gradis, Ljubljana

Nova gostinska šola v Ljubljani. Pred nekaj dnevi so delavci Gradisa Ljubljana pričeli z pripravami za gradnjo še enega pomembnega objekta v Novih Fužinah v Ljubljani - gostinske srednje šole. Prvi učenci naj bi sedli v šolske klopi že 15. oktobra letos, zato bodo morali delo že od vsega začetka organizirati v dveh izmenah. Šola je naročil Gostinski šolski center iz Ljubljane, ki je tudi delni financer in je del gradnje plačal z avansom, del bo plačala republiška izobraževalna skupnost, del pa prispeva Gradis v obliki kreditiranja gradnje. Skupna vrednost šole je ocenjena na 25 milijard dinarjev.

SCT Ljubljana

Sprehodi ob bregovih Ljubljane bodo postali lepši. Z dograditvijo centralne čistilne naprave na sotočju Save in Ljubljane se bo Ljubljana pridružila vrsti večjih mest v razvitih okoljih. Ljubljana bo postala čista reka in sprehodi ob bregovih bodo lepši in prijetnejši.

Sedanja ljubljanski kanalizacijski sistem bo kmalu dopolnil stoletno svojega obstoja, saj so ga zgradili po ljubljanskem potresu ob koncu prejšnjega stoletja. Razumljivo je, da ni več kos vsem odpadkam in nesnagi, ki jih je v vseh teh letih prinesel mestni razvoj. Gradnja čistilne naprave je torej dolg naše civilizirane družbe naravnemu okolju, še zlasti podzemnim in površinskim vodam, ki jih brez vsake razumne mere uporabljamo kot transportno sredstvo za odvajanje odpadnih snovi iz naše bližine. Ob tem pozabljamo, da je voda naše najdragocenejše živilo in življenjski prostor za neštete organizme, ki so nujno potrebni za vzdrževanje ravnotežja v naravi. Velika nalozba je tudi v teh kriznih časih popolnoma upravičena, saj vemo, da tako kot drugod tudi v Ljubljani postaja problem varstvo virov pitne vode, ki se napajajo iz čedalje bolj onesnaženih rek.

Rok gradnje je 11 mesecev, pogodbeno vrednost pa 20,5 milijarde dinarjev. Zaradi izpada dela finančnih sredstev s strani vodnega gospodarstva je prišlo do delitve prve investicijske faze v dve etapi, zato se pogodba nanaša le na ekipo A načrtovane I. faze, medtem ko naj bi bila celotna prva faza dokončana in pričela obratovati v začetku leta 1991, stala naj bi 74 milijard dinarjev.

Končna zmogljivost naprave bo 150.000 kubičnih metrov na dan, kar ustreza 900.000 do milijon in pol populacijskih enot, v katere so vključeni tudi industrijski onesnaževalci. Dograjena čistilna naprava bo zmogla očistiti tudi do 95 odstotkov onesnažene vode v reki Savi, ki je lahko sedaj ob nizkem vodostaju zaradi ljubljanske odpadne vode onesnažena tudi v svoji celotni dolžini.

Novi objekt kombiniranega strelišča. Mestna strelska zveza je z lastnimi sredstvi in dodatni pomoči Mestnega štaba za Teritorialno obrambo, mestnega sekretariata za ljudsko obrambo, JLA in SCT ob koncu januarja pričela z gradnjo novega strelišča na Dolenjski cesti. Izkop opravljajo inženirske enote JLA, medtem ko opravljajo ostala dela delavci SCT. Novi objekt kombiniranega strelišča bo povezan s stari, ki ga bodo podbetonirali in bo imel tri etaže. Dolg bo 92 metrov, v najširšem delu pa širok 35 metrov. V prvi etaži bodo strelska mesta, 52 za streljanje s pištolo in puško malega kalibra, 60 za zračno orožje, 22 pa za streljanje iz vojaških pušk. Strelišče bo popolnoma avtomatizirano in sto-odstotno varno.

LOJZE CEPUS